

ZPRÁVA O ČINNOSTI POLABSKÉHO MUZEA, p.o. ZA ROK 2013



Polabské muzeum

Polabské muzeum, příspěvková organizace
Palackého 68
290 55 Poděbrady
IČO: 00069841

Úvod

Polabské muzeum v uplynulém roce 2013 plnilo dle možností cíle stanovené *Plánem činnosti PM na rok 2013*, včetně dalších úkolů, které se objevily v průběhu roku neplánovaně a bylo je nutno vyřešit. Mnoho těchto nových záležitostí bylo plněno s vypětím všech sil, neboť personální stav Polabského muzea, s ohledem na rozpočtové možnosti, není zdaleka ideální. Mezi jedním z hlavních požadovaných cílů bylo udržení počtu návštěvníků a příjmy Polabského muzea z hlavní činnosti. Tento stanovený cíl byl i přes počáteční nepříznivý stav vcelku naplněn, zvláště v oblasti příjmů.

V uplynulém roce Polabské muzeum spravovalo následující pracoviště:

- **Polabské muzeum Poděbrady** (sídlo a hlavní budova Polabského muzea s přilehlým objektem Kunhuta a objekt klášter),
- **Památník krále Jiřího z Poděbrad** (na II. nádvoří poděbradského zámku),
- **Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem**, areál muzea v přírodě
- **Vlastivědné muzeum Nymburk** (a objekt synagogy),
- **Galerie Melantrich Rožďalovice**,
- **Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem**,
- **Městské muzeum Sadská** (zde provoz silně omezen a expozice zpřístupněna zájemcům jen po předchozí dohodě).

Polabské muzeum zahájilo v dubnu 2013 ve své historii jednu z nejvýznamnějších logistických akcí, a to stěhování sbírek, dosud deponovaných v ne zrovna klimaticky a prostorově vhodném prostředí depozitáře v Koutech, do nově zřízeného Centrálního depozitáře Polabského muzea. Ten bylo nejprve nutno připravit. Dosavadní nevyhovující objekt depozitáře v Koutech byl do 30. 6. 2013 kompletně vyklizen a dán k dispozici Středočeskému kraji (vlastník objektu a zřizovatel PM) k dalšímu využití. Následně byl objekt k 1. 11. 2013 předán, na základě smlouvy, Středočeským krajem (vlastníkem) obci Kouty k jejím účelům a využívání. Objekt Centrálního depozitáře Polabského muzea byl v průběhu roku postupně vybavován potřebnými regály na uložení deponovaných sbírek, i když po této stránce, a s ohledem na finance, je ještě před námi dlouhá cesta. Se zprovozněním centrálního depozitáře též souviselo kompletní zabezpečení objektu.

Hospodaření

Polabské muzeum v roce 2013 hospodařilo s rozpočtem (po schválených změnách) ve výši **11.695.000,- Kč**. Příspěvek zřizovatele na provoz činil **9.221.000,- Kč** (před změnami příspěvek ve výši 8.800.000,- Kč). Příspěvek Polabského muzea vzniklý z hlavní činnosti byl ve výši **2.474.000,- Kč**. Hlavní část této částky byla tvořena prodejem vstupenek (1.887.000,- Kč), dále jej tvoří příjem za prodané zboží, což jsou suvenýry a publikace (365.000,- Kč), zbytek tvořily další příjmy vycházející z činnosti PM. Polabské muzeum získalo v roce 2013 na příjmových položkách z hlavní činnosti více, než v roce 2012, a to jak ze vstupného, tak i z prodeje publikací.

Polabské muzeum v průběhu roku 2013 získalo 2 granty z Ministerstva kultury, a to jednak na pořízení EZS a EPS ve výši 90.000,- Kč (podíl PM byl ve výši 97.000,- Kč), a dále na pořízení regálů ve výši 59.067,- Kč a podíl PM ve výši 62.031,- Kč (požadovaná částka byla však ve výši 248.000,- Kč, která však byla výrazně pokrácena). Oba granty byly určeny pro Centrální depozitář PM. Od města Nymburk byl získán grant na realizaci výstavy *Obojživelníků ve VM Nymburk*, a to ve výši 11.200,- Kč. Dalším zdrojem financí byly finanční dary. Výdaje i příjmy Polabského muzea byly v roce 2013 vyrovnané.

Organizační záležitosti

V průběhu roku 2013 bylo v Polabském muzeu zaměstnáno celkem 35 osob, což je na přepočtené úvazky 25,55 osob. Z nich je celkem 11 odborných pracovníků. K žádným významným personálním změnám nedošlo, pouze v muzeu v Poděbradech po odchodu uklízečky J. Kissové byla reorganizována tato pozice a v rámci úspor byla sloučena s pozicí průvodkyně/dozoru v expozici.

Expozice

V roce 2013 bylo návštěvníkům Polabského muzea k dispozici celkem na 13 stálých expozic, přičemž se třeba expozice v PNM Přerov nad Labem skládá z mnoha dílčích částí tvořící celek s názvem *Život lidu na polabské vesnici od poloviny 18. do poloviny 20. století*. Podobná situace je v muzeu v Poděbradech, kde stálá expozice *Příběh Polabí* je tvořena též z několika částí. Zde byly provedeny technické přípravy na realizaci dokončení části stále expozice na chodbě v I. patře.

V druhé polovině roku se začalo s postupnou přípravou na plánované rekonstrukce expozic, a to v Poděbradech *Památník krále Jiřího z Poděbrad*, umístěné v poděbradském zámku a ve Vlastivědném muzeu Nymburk expozice Bohumila Hrabala. Financování akce rekonstrukce Památníku kr. Jiřího bylo schváleno Zastupitelstvem Středočeského kraje na svém zasedání 9. 12. 2013, v celkové výši 3.000.000,- Kč.

Realizované výstavy

Pro návštěvníky Polabského muzea bylo připraveno v průběhu roku na 29 výstav, další 4 výstavy pokračovaly z předchozího roku a ukončeny byly dle plánu v průběhu I. čtvrtletí. Z uvedeného počtu bylo 20 výstav vlastních, tj. připravených Polabským muzeem a 9 výstav bylo převzatých nebo zapůjčených.

K velmi úspěšným výstavám patřila vánoční výstava *Lidové Vánoce v Polabí*, kterou navštívilo během 6 týdnů trvání na 15 tisíc návštěvníků. Součástí výstavy byl doprovodný program jak pro školní skupiny - dílničky, tak i pravidelné víkendové předvádění lidových řemesel. Obdobným programem byla doprovázena i velikonoční výstava *Jaro na vsi* též v PNM Přerov n. L. S příznivým ohlasem návštěvníků se setkala i přírodovědná výstava *Obojživelníci a plazi* ve VM Nymburk. Operativně byla zařazena do programu Polabského muzea v Poděbradech výstava *Život vodního hmyzu*, která se stala pro školy velmi zajímavou, neboť byla doplněna o doprovodný program.

Výstavy Polabského muzea v roce 2013

POLABSKÉ MUZEUM V PODĚBRADECH

- 07.12.2012. – 31.03. 2013: **Vánoční dárek** - Proměny hraček ve 20. století
11.01. – 31.03. 2013: **Hrátky - Textilní a proutěná hračka**
15.01. – 28.02.2013: **Zajímavý svět vodního hmyzu**
03.03. – 26.05. 2013: **Ludvík Kuba**
10.04. – 30.05. 2013: **Výstava výtvarného oboru k 60. výročí založení ZUŠ**
29.05. – 28.07. 2013: **Antonín Hübschmann: Kanadské obrázky**
08.06. – 25.08. 2013: **Spojovací technika**
02.07. – 10.09. 2013: **Archeologické střípky z Polabí**
03.08. – 31.10. 2013: **D. a J. Krátkých: Čína** - výstava fotografií
17.09. – 30.12. 2013: **150. let Sokola v Poděbradech**
03.10. 2013 - 30.12.2013: **Dobrou chuť s uměním** - jídelní lístky s originálními grafikami předních českých výtvarníků
15.11. 2013 - 12.01. 2014: **Vánoční pohlednice, zvyky a obyčeje** - staré vánoční pohledy a lidové zvyky z Polabí

POLABSKÉ NÁRODOPISNÉ MUZEUM PŘEROV NAD LABEM

- 16.03. – 19.05. 2013: **Jaro na vsi**
16.03. – 31.10. 2013: **Lidový oděv středních Čech** - V čem chodily naše prababičky
14.05. – 31.10. 2013: **Svět dětských hraček a knížek v průběhu 20. století**
14.05. – 31.10. 2013: **Nejkrásnější lidové památky na Nymbursku**
16.11. – 30.12. 2013: **Lidové Vánoce v Polabí**

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM NYMBURK

- 25.10.2012 – 24.03. 2013: **Minulost pod silnicí** - archeologické výzkumy při stavbě obchvatu Nymburka
02.04. - 30.06. 2013: **Obojživelníci a plazi**
13.07. - 28.10. 2013: **Křehká krása - Elegance a funkčnost** - obalové sklo 19. a 20. století
22.11. 2013 - 12.01. 2014: **RUR - o rádia k robotům**

MUZEUM BEDŘICHA HROZNÉHO LYSÁ NAD LABEM

- 06.02. – 03.03. 2013: **Po stopách Bedřicha Hrozného**
05.03. – 02.06. 2013: **Plazi: naši spolubydlíci a sousedé**
13.06. – 01.09. 2013: **Helena Grocholová - Divokou Botswanou**
14.09. 2013 – 09.02. 2014: **Příběh archeologie** - archeologické nálezy z výzkumů na Nymbursku

GALERIE MELANTRICH ROŽDALOVICE

- 04.05. – 26.05. 2013: **Malované opony**
31.08. - 22.09.2013: **Polabské loďstvo** - výtvarné práce a dřevěné plastiky Jiřího Vorla

Výstavy mimo prostory ve správě Polabského muzea

- Polabské muzeum mimo své prostory připravilo pro jiné pořádající subjekty následující výstavy:
18.05. 2013: **Hrabalovo Kersko**
07.06. – 31.08. 2013: **Plazi: Naši spolubydlíci a sousedé**, Kino Lysá nad Labem
14.09. 2013: **Dějiny Přerov nad Labem ve fotografii** – zámek Přerov n. L. – Dožínková slavnost
12.10. 2013: **Den železnice v Nymburce** – 140. výročí založení železničního depa v Nymburce
11.11. 2013: **Spisovatel B. Hrabal** – výstava pro Gymnázium Nymburk

V další rovině se Polabské muzeum prostřednictvím svých odborných pracovníků podílelo na tvorbách výstav jiných subjektu, realizovaných v jejich prostorách:

01. 06. 2013 – 31.10. 2013: **Dobrodružství s bagrem za zády**, ÚAPPSC, Nižbor

03. 10. – 05. 10. 2013: **Den otevřených dveří na VŠCHT** - výstava studijních prací (prezentována zrestaurovaná skleněná číše inv.č. 3499)

22. 11. – 23.11. 2013: **PAMÁTKY 2013**, mezioborový veletrh INCHEBA PRAHA, Průmyslový palác na výstavišti v Praze - Holešovicích



Z výstavy Spojovací technika v PM Poděbrady – Muzejní noc

Návštěvnost

Návštěvnost v prvním pololetí roku 2013 se nevyvíjela právě optimisticky, ale v druhé části roku se situace výrazně zlepšila, hlavně v závěru roku. V roce 2013 navštívilo Polabské muzeum a jeho pracoviště celkem **55.256** návštěvníků a z toho bylo platících celkem 48.279, neplatících 6.977 (zpravidla děti předškolního věku, návštěvníci s volným vstupem, účastníci vernisáží apod.). Proti roku předchozímu přišlo celkem o 1.428 platících návštěvníků méně.

Pokles návštěvnosti se po předchozích letech, kdy návštěvnost klesala, hlavně v PNM Přerov, zastavuje a dochází k mírnému oživení. Viditelné to je v PNM Přerov nad Labem, kdy je návštěvnost vyšší než v roce předchozím.

Návštěvnost Polabského muzea v roce 2013

	Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem		Polabské muzeum v Poděbradech		Památník krále Jiřího z Poděbrad		Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem		Vlastivědné muzeum Nymburk		Galerie Melantrich Rožďalovice		Městské muzeum Sadská		Celkem		Celkem
	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	platící	zdarma	
leden	0	0	422	68	0	0	75	12	110	86	0	0	0	0	607	166	773
únor	0	0	588	57	0	0	212	89	191	13	0	0	0	0	991	159	1150
březen	4 119	526	631	49	53	3	98	13	385	33	0	0	0	0	5 286	624	5 910
duben	2 161	366	315	9	364	30	184	17	188	30	0	0	0	0	3 212	452	3 664
květen	1 686	315	308	30	700	68	474	41	487	34	195	160	0	0	3 850	648	4 498
červen	1 945	291	357	12	849	71	226	28	863	29	0	0	14	24	4 254	455	4 709
červenec	2 525	581	255	23	902	63	33	9	144	15	0	0	0	0	3 859	691	4 550
srpen	2 231	496	223	33	951	67	56	11	153	30	0	0	11	2	3 625	639	4 264
září	1 803	299	271	17	721	108	226	31	199	7	220	150	0	0	3 440	612	4 052
říjen	1 396	14	543	38	687	59	396	78	394	37	0	0	0	0	3 416	526	3 942
listopad	2 375	305	921	28	104	7	153	35	139	14	0	0	0	0	3 692	389	4 081
prosinec	11 327	1 539	460	25	0	0	132	34	128	18	0	0	0	0	12 047	1 616	13 663
celkem	31 568	5 032	5 294	389	5 331	476	2 265	398	3 381	346	415	310	25	26	48 279	6 977	55 256
Celkem	36 600 ↑		5 683 ↓		5 807 ↓		2 663 ↑		3 727 ↓		725 ↓		51 ↑		55 256 ↓		

↓ ↑ znamená pokles či nárůst návštěvnosti proti roku předchozímu

Rozložení skupin návštěvníků dle zaplaceného vstupného

	Dospělí (plné vstupné)	Děti 6-15 (snížené vstupné)	Studenti (snížené vstupné)	Senioři (snížené vstupné)	Rodinné (snížené vstupné)	Školní skupiny (snížené vstupné)	Ostatní skupiny (snížené vstupné)	Přednášky snížené vstupné	Celkem platících	Zdarma	Celkem
Celkem	15 345 ↑	2 654 ↑	1 663 ↓	7 306 ↓	3 690 ↓	15 566 ↑	1 585 ↓	470	48 279 ↓	6 977 ↑	55 256 ↓

↓ ↑ znamená pokles či nárůst návštěvnosti proti roku předchozímu

Přednášky

Přednášková činnost Polabského muzea je vhodnou prezentací nových poznatků z oblasti přírody, historie a dalších oblastí. Zvláštního zájmu se těší přednášky s cestopisnou tematikou, které mají v programu přednášek své pevné místo. Na pracovištích Polabského muzea se uskutečnilo na 23 přednášek, které vyslechlo celkem **456** posluchačů.

Datum	přednášející	název přednášky	místo	Počet osob		
				platící	neplatící	celkem
13.02.2013	Jiří Lehejček	Albánie – aneb stopem po nejzapadlejším koutu Evropy	PMP	8	11	19
20.02.2013	Mgr. Andrej Lamprecht	Minulost pod silnicí: Lidé doby bronzu	VMNBK	3	0	3
06.03.2013	PaedDr. Zdeněk Souček	Kam na jaře do přírody na Nymbursku	VMNBK	21	3	24
07.03.2013	RNDr. Martin Šandera, Ph.D.	Plazi – naši spolubydlíci a sousedé	MBH	11	2	13
20.03.2013	Bc. Roman Šulc	Uzbekistán - srdce hedvábné stezky	PMP	35	3	38
27.03.2013	Ing. Bohumil Planka, CSc.	Japonský meč, zbraň nebo umělecký předmět?	PMP	7	6	13
03.04.2013	PhDr. Jana Hrabětová	Starobylé jarní zvyky a obyčeje na Nymbursku	VMNBK	6	2	8
10.04.2013	PhDr. Jana Hrabětová	Tureckem, po stopách Chetitů, Řeků a Římanů	PMP	8	7	15
24.04.2013	Mgr. Petr Kukul	Autorské čtení - Deník muže ve středním věku	PMP	0	25	25
25.04.2013	Mgr. Šárka Velhartická, Ph.D.	Nejnovější archeologické objevy v jihovýchodním Turecku	MBH	4	3	7
06.05.2013	Mgr. Andrej Lamprecht - Ondřej Rašín	Bedřich Hrozný - připomínka slavného lyského rodáka	MBH	4	2	6
15.05.2013	Mgr. Andrej Lamprecht - Ondřej Rašín	Pán hliněných tabulek – o Bedřichovi Hrozném	PMP	2	3	5
17.05.2013	RNDr. Martin Šandera, Ph.D.	Obojživelníci – krásní ve vodě i na souši, bez líčidel i ve stáří	VMNBK	7	1	8
02.10.2013	Ing. Petr Jiras	Staré a památné stromy středního Polabí	PMP	19	6	25
16.10.2013	PhDr. Jana Hrabětová:	Putování starým Srbskem po stopách umělce Ludvíka Kuby	PMP	16	7	23
17.10.2013	Mgr. Karel Špecián	Lidice, příběh jedné vesnice	MBH	2	3	5
21.10.2013	plk. PhDr. Eduard Stehlík	OSMATŘICÁTÝ - 75 let od mobilizace a Mnichova	PMP	21	12	33
23.10.2013	Pavel Kárník	Cesta za ostatky sv. Jakuba	PMP	31	6	37
06.11.2013	Jiří Lehejček	Mongolsko aneb přes hory k jurtám, kočovníkům a přírodě	PMP	21	6	27
14.11.2013	Prof. Petr Charvát	Výsledky badatelské činnosti prof. Hrozného v novém světle moderní orientalistiky	MBH	26	8	34
27.11.2013	PaedDr. Zdeněk Souček	Peruánské a bolívijské Andy	PMP	22	5	27
04.12.2013	Bc. Roman Šulc	Rusko - Zlatý prsten (Zolotoje kolco) - historická města severovýchodně od Moskvy	PMP	29	7	36
11.12.2013	PaedDr. Zdeněk Souček	Bolívijská džungle – národní park Madidi	PMP	19	6	25
Celkem				322	134	456

Přednášky mimo Polabské muzeum

Vedle přednášek pro veřejnost uskutečněných v prostorách Polabského muzea, přednesli odborní pracovníci (M. Šandera, J. Hrabětová) své přednášky i v prostorech jiných pořadajících subjektů, a to celkem 14 přednášek asi pro 700 posluchačů. Zvláště přednášky dr. Hrabětové pořádané v poděbradském divadle byly ve znamení obrovské účasti.

Lektorské a doprovodné programy

Nabídku pro školní skupiny významně rozšiřují edukační a lektorské programy ke stálým expozicím (Příběh archeologie, B. Hrozný, Středověký Nymburk) a k aktuálně probíhajícím výstavám (Zajímavý svět vodního hmyzu, Plazi, Obojživelníci) a tematické přednášky (B. Hrabal) pro žáky a studenty, a to jak v muzeu, tak i v jejich školách, kam za nimi přednášející docházejí. V průběhu roku 2013 bylo uskutečněno celkem 146 programů a přednášek (36) pro celkem 3.412 žáků a studentů.

V průběhu prosince byly též pro školní výpravy, které přijely do PNM Přerov nad Labem na vánoční výstavu *Lidové Vánoce v Polabí*, připraveny řemeslné dílničky, kdy každý malý účastník, pod lektorským dohledem, mohl z připravených komponent vytvořit malý dárek, který si odvezl s sebou domů.

Významnou roli v nabídce možných zážitků z návštěvy muzea zauímají též doprovodné programy v PNM Přerov nad Labem, při zvykoslovných výstavách *Jaro na vsi* (velikonoce) a *Lidové Vánoce v Polabí* (vánoční výstava). Tyto doprovodné akce jsou určeny pro nejširší spektrum návštěvníků. Každý víkendový den, v průběhu výše jmenovaných výstav, jsou k vidění různá řemesla, která si v mnoha případech mohou sami návštěvníci vyzkoušet.

Badatelská služba

Veřejností, a to jak laickou, tak i odbornou, je v poměrně hojné míře využívána badatelská služba poskytovaná odbornými pracovníky Polabského muzea, a to zvláště při bádání v archivech pracovišť Polabského muzea či knihovně. Badatelé využívají i bohatý sbírkový fond trojrozměrných sbírek ve správě Polabského muzea (B. Schnirch, L. Kuba, numismatika, Novozámský, hudební nástroje, archeologie, přírodověda). Celkem odborní pracovníci Polabského muzea v roce 2013 vyřídili na 705 badatelských dotazů a požadavků (badatelské návštěvy, dotazy zpravidla písemné, konzultace apod.).

Publikační činnost

Publikační činnost patří k dalším způsobům prezentace Polabského muzea a odborného zájmu a činnosti pracovníků Polabského muzea.

Jana Hrabětová: *PODĚBRADY – MĚSTO MÉHO SRDCE III.*, Nakladatelství Ostrov, Praha, 2013

Pro Poděbradské noviny dodáno celkem 14 článků, z toho 12 pokračování cyklu „Poděbrady mého dětství“, o Ludvíku Kubovi a nové knize Poděbrady - město mého srdce III.

Petr Šorm, Jan Vinduška: Polabské muzeum, Středočeský sborník historický, 38/2012

Petr Šorm, J. Lukas: Denáry Boleslava II. z archeologického výzkumu u poděbradské radiostanice z let 1970-1972, Numismatický sborník

Petr Šorm, J. Lukas: Nálezový denár Břetislava I. (C 390) z Městce Králové ze sbírek Polabského muzea v Poděbradech, Numismatický sborník

Martin Šandera, Majer P., Audrain S., Stránská J., 2012: Průzkum výskytu živočichů na lokalitě Jamborovka v Poděbradech v roce 2012 a doporučení možných opatření. VZ Polabí 43: 133 – 141.

Martin Šandera, Gruhnová O., **Ondřej Rašín**, 2012: VZ Polabí 43: Ohlédnutí za Připomenutím profesora Bedřicha Hrozného. VZ Polabí 43: 170 – 175.

Martin Šandera, Albrecht T., Stopka P., 2013: Variation in Apical Hook Length Reflects the Intensity of Sperm Competition in Murine Rodents. Plos ONE 8(7): e68427. doi:10.1371/journal.pone.0068427 IF 4.09; <http://www.plosone.org/article/info:doi/10.1371/journal.pone.0068427>

Aranka Součková, Cílová, Z., Jeníková, L.: Restaurování skleněné z Nymburka číše v roce 1693. In: Fórum pro konzervátory-restaurátory. Brno 2013, 21 – 26 (odborné recenzované periodikum).

Odborné konference a semináře

Odborné konference a semináře patří k důležitým zdrojům nových informací a výměně zkušeností z různých oborů spjatých s muzejní činností. V roce 2013 se proto odborní pracovníci zúčastnili následujících odborných setkání:

Jana Hrabětová:

01. 03. 2013: Seminář k Roku lidové architektury v Jihlavě, pořadatele NPÚ a Foibos

13. 12. 2013: Závěrečná konference k Roku lidové architektury v Zemědělském muzeu v Praze

Alena Šeberlová:

22. 04. 2013: Setkání muzejních pedagogů na krajském úřadě Středočeského kraje

03. 09. – 04. 09. 2013: 37. seminář knihovníků AMG ČR v Ústí nad Labem

23. 09., 21. 10., 18. 11. 2013: Kurz Muzejní pedagogiky

14. 10. 2013: účast na informační schůzce k digitalizaci fondů přísp. org. SK ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně

Martin Šandera:

07. 02. – 08. 02. 2013: Zoologické dny, Brno

03. 05. – 05. 05. 2013: Konference České herpetologické společnosti, přednáška: Zoologická mapování na BioLibu, Olomouc

22. 08. – 27. 08. 2013: Konference Societas Europaea Herpetologica, Veszprém, Maďarsko, spoluautor abstraktů posterů a přednášek

07. 11. – 08. 11. 2013: Setkání mapovatelů a monitorovatelů obojživelníků a plazů, AOPK ČR, Milovice přednáška: Hladoměr – deformování skokani výsledek pesticidů nebo nadměrné přítomnosti ryb?

Ondřej Rašín:

08. 10. 2013: Prevence rizik a náprava škod způsobených haváriemi nebo živelními pohromami II., Národní archiv, Praha 4

11. 06. 2013: Účast na prezentaci nového edukačního DVD autora Mgr. Karla Špeciána v Památníku v Lidicích

Aranka Součková:

29. 04. – 30. 04. 2013: Sklářské kolokvium, Odborná skupina pro dějiny skla České arch. společnosti. Nový Bor,

16. 05. 2013: Restaurování skla a vitráží, seminář STOP, Praha,

30. 05. 2013: Restaurování arch. mincí, workshop; TM Brno

09. 09. – 12. 09. 2013: Konference konzervování-restaurování AMG, Hodonín,

Sekce Středočeského kraje Komise konzervování-restaurování AMG, AM Kladno, předseda sekce, příprava programu

Andrej Lamprecht:

Základy muzejní pedagogiky (celoroční kurz)

Andrej Lamprecht, Petr Šorm, Jan Vinduška:

13. 11. 2013: Seminář pro začátečníky v oboru muzejní fotografie - CITEM

František Sýkora:

09. 09. – 12. 09. 2013: Konference restaurátorů a konzervátorů v Hodoníně

13. 11. 2013: Konference k 150. výročí narození ing. Emila Zimmlera, Národní technické muzeum Praha

Ediční činnost

Hlavní ediční a nakladatelskou činností Polabského muzea v roce 2013 bylo vydání *Vlastivědného zpravodaje Polabí č. 43/2012*.

Propagační činnost a další akce pro veřejnost

V oblasti propagace Polabského muzea bylo v průběhu sezony uskutečněno několika zásadních kroků. V první řadě byla v letních měsících realizována v Praze billboardová kampaň propagující pracoviště Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem. Kampaň ve větším měřítku byla ještě provedena v listopadu, kdy její zacílení bylo širší, a to jednak v metru pomocí plakátovacích ploch zv. citylight, a jednak pomocí letáčků a jejich distribucí, jak v metru, tak i na mnoha místech na povrchu (infocentra apod.). I přes jisté prvotní finanční výdaje na tuto akci, musíme konstatovat, že tato zacílená propagace měla pozitivní vliv na výši návštěvnosti PNM Přerov nad Labem (viz výše).

Přínosnými pro propagaci se staly i jakékoliv příspěvky odborných pracovníků PM (A. Lamprecht, J. Hrabětová, M. Šandera, O. Rašín, P. Šorm, J. Vinduška) v rozhlasu (Rádio Jizera, ČRo) a televizi (ČT, Městská TV Lysá nad Labem), ale i prezentace a propagace výstav a expozicí PM ve formě novinových článků a informací v regionálním tisku (Nymburský zpravodaj, Lyské listy, MF DNES, 5+2, Nymburský deník, Mělnický deník, Poděbradské noviny). Nově se podařilo zajistit i propagační prostor – vývěsní tabuli na železniční stanici v Poděbradech.

V průběhu prosince se Polabské národopisné muzeum objevilo ve vysílání ČT, a to 15. 12. 2013 v reportáži pořadu „Polopatě“ – Tradiční Vánoce ve skanzenu (J. Vinduška) a 22. 12. 2013 v pořadu „Toulavá kamera“ – Vánoce ve skanzenu (J. Vinduška). V pořadu ČT „Chcete mě?“ vystupoval M. Šandera, který se zúčastnil i 13. 5. 2013 natáčení reportáže „Obojživelník a plaz roku“ – natáčení v Praze, na výstavách na pracovištích PM v Lysé nad Labem a Nymburce a u Přerova nad Labem.

Nezastupitelnou roli při propagaci činnosti Polabského muzea mají webové stránky (www.polabskemuzeum.cz), které v roce 2013 navštívilo na 45.539 návštěvníků. Web muzea slouží k prezentaci aktuálních výstav a dalších zajímavostí, včetně fotogalerií z uskutečněných akcí Polabského muzea. Důležitým komunikačním a propagačním prostředkem Polabského muzea jsou facebookové profily jednotlivých pracovišť – Poděbrady, Nymburk, Přerov n. L. a Lysá n. L.

V průběhu roku došlo též k doplnění informací digitálních průvodců pro stále expozice PM Poděbrady, VM Nymburk a MBH Lysá nad Labem v mobilní aplikaci Polabského muzea - *Polabí*

Mobile Guide. Aplikace je zdarma ke stažení do chytrých telefonů s operačním systémem Android a iOS.

K pravidelným akcím, které Polabské muzeum připravuje a realizuje, patří muzejní noci, do jejichž festivalu se Polabské muzeum zapojilo již po šesté. Nejbarvitější muzejní noc proběhla 25. 5. v areálu PNM Přerov nad Labem, kde byla uspořádána ve spolupráci s obcí Přerov n. L. Další muzejní noci se uskutečnily v Poděbradech (7. 6., téma: Spojovací technika), Nymburce (17. 5., téma: Obojživelníci) a Lysé nad Labem (31. 5., téma: Plazi). Muzejní noci Polabského muzea v roce 2013 navštívilo na 500 osob, z toho jich na 400 přišlo do přerovského skanzenu i přesto, že počasí nebylo ideální.



PNM Přerov nad Labem - Muzejní noc ve skanzenu, 25. 5. 2013

Uprostřed léta, během nejteplejšího víkendu léta, 27. – 28. 7. 2013, se uskutečnila v PNM Přerov n. L. akce pod názvem *Skanzen v pohádkách Zdeňka Trošky*, které se osobně po oba dny účastnil, jako hlavní postava akce, režisér Zdeněk Troška. Součástí akce byla i výstav kostýmů, které byly použity v pohádkách natáčených v přerovském skanzenu. Návštěvníci, hlavně dětští, měli možnost na několika stanovištích si vyzkoušet svoji zručnost a důvtip, za což byli všichni účastníci odměněni. Pro zájemce byla připravena fotokostymérna, kde se mohli převléknout do filmových kostýmů a následně se nechat vyfotografovat a odnést si zajímavou památku z návštěvy pohádkového skanzenu.



PNM Přerov nad Labem - Skanzen v pohádkách Zdeňka Trošky - účinkující, 27. - 28. 7. 2013

Další hojně navštívenou akcí byla *Dožínková slavnost - v zámku a podzámčí*, která se ve spolupráci s obcí Přerov nad Labem uskutečnila 14. 9. 2013. Současně při příležitosti dnů EHD, které právě probíhaly, a díky vstřícnosti Českého rozhlasu, byl zpřístupněn přerovský zámek, kde se uskutečnily další propojené akce (např. výstava fotografií starého Přerova ze sbírky Polabského muzea).



PNM Přerov nad Labem - Dožínková slavnost - v zámku a podzámčí, 14. 9. 2013

Polabské muzeum se aktivně prezentovalo v samostatném stánku na veletrhu Regiony České republiky 2013, který se konal od 15. 2. do 17. 2. 2013 na výstavišti v Lysé nad Labem.

Setkání členů *Společnosti přátel starého Nymburka* a *Přírodovědného klubu Polabí* v prostorách Polabského muzea se stala již tradicí. Jejich setkání jsou zpravidla doprovázena přednáškami na odborná témata jednotlivých klubů. Členové klubů a jejich příznivci se však nepotkávají jen pod muzejní střechou, ale hlavně přírodovědci vyráží do přírody. Přátelé starého Nymburka se v průběhu roku pro změnu vydali na výlety po historických místech.

Rok 2013 byl mj. ve znamení jednání komisí oslav, a to v Poděbradech Komise oslav 550. výročí mírových návrhů krále Jiřího z Poděbrad a v Nymburce komise k oslavám 100 let od narození Bohumila Hrabala. Obou komisí se aktivně zúčastňovali i zaměstnanci Polabského muzea – v poděbradské komisi zasedal J. Vinduška a J. Hrabětová a v nymburské F. Sýkora, J. Kavánová a P. Šorm, který byl i náhradníkem obou komisí. Aktivní účast byla nutná, neboť mnohé výstupy komisí jsou úzce spjaty s činností Polabského muzea. Hmatatelnými výsledky budou rekonstruované stálé expozice – Památník krále Jiřího z Poděbrad na zámku v Poděbradech a expozice Bohumila Hrabala v hlavní budově Vlastivědného muzea Nymburk. Jejich otevření je plánováno v průběhu roku 2014.

Práce se sbírkami a odborná činnost

Polabské muzeum spravuje rozsáhlý sbírkový fond pod názvem Sbirka Polabského muzea, čítající více než 150.000 evidenčním čísel zapsaných v Centrální evidenci sbírek (CES), vedenou Ministerstvem kultury. Sbirka PM je zapsána v Centrální evidenci sbírek (CES) pod číslem: MPB/002-05-13/243002. Vlastníkem Sbírkou Polabského muzea je Středočeský kraj, zřizovatel Polabského muzea.

Sbirka Polabského muzea se skládá z následujících podsbírek:

- Geologická
- Botanická
- Zoologická
- Archeologická (prehistorie)
- Historická
- Numismatická
- Etnografická
- Výtvarné umění
- Knihy
- Další – Kabinet L. Kuby
- Jiná – Muzeum Královéměstecka
- Jiná – Muzeum B. Hrozného Lysá n. Labem
- Jiná – Městské muzeum v Sadské
- Jiná – Vlastivědné muzeum Nymburk

Jak již bylo výše uvedeno, proběhla v prvním pololetí roku 2013 poměrně náročná logistická operace, kdy byly kompletně přesunuty z nevyhovujících prostor v depozitáři v Koutech, veškeré zde deponované sbírky, do nově upravených klimaticky a bezpečnostně vhodných prostor Centrálního depozitáře Polabského muzea. Po přestěhování nastává pro správce sbírek období, kdy je nutno provést inventarizaci veškerých svých sbírkových fondů a jejich správné uložení. S ukládáním

v nových prostorách je ale spojeno ještě jedno úskalí, a to nedostatek vhodných úložných systémů. Koncem roku se podařilo díky grantu MK ČR (viz výše) pořídit část potřebných regálů.

S touto stěhovací akcí, která výrazně vytížila veškeré kapacity Polabského muzea, však souvisí i určité omezení v dalších činnostech práce nejen se sbírkami. Nemohla však být zastavena činnost odborných pracovníků související s realizací plánovaných výstav, lektorských programů, přednášek a řešení badatelských dotazů.

Archeologie – Mgr. Andrej Lamprecht:

Specifická je činnost archeologa, kdy vedle standardní muzejní činnosti, vykonává i některé úkony na poli státní památkové péče v oblasti archeologie, tzn. vyjádření k některým stavebním činnostem a hlavně výkon terénních archeologických výzkumů nebo dohledů při stavbě rodinných domků, nebo průzkumy archeologických lokalit ohrožených činností detektorářů.

Počet terénních výzkumů nebo dohledů		Počet vyjádření	Počet dokončených nálezových zpráv a zpráv pro investory	Počet nedokončených nálezových zpráv a zpráv pro investory
Hrazené	Nehrazené			
0	12	8	13	3

Kromě uvedených činností se archeolog účastnil zasedání Středočeské archeologické komise, prováděl hlášení o archeologických akcích pro potřeby ARUP a NPÚ (Archeologická databáze Čech a Státní archeologický seznam), vč. příprav podkladů pro novou centrální databázi archeologických akcí a lokalit ČR.

Národopis – PhDr. Jana Hrabětová

Hlavním úkolem národopisného oddělení Polabského muzea je správa a péče o pracoviště Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem, včetně bohatého sbírkového fondu a jeho prezentace v rámci výstav s národopisnou tematikou. Hlavní činností proto v roce 2013 v oblasti národopisu bylo:

- Zpracování scénářů všech výše uvedených výstav konaných v PNM, výběr hmotných i obrazových materiálů, tvorba textů a vlastní instalace apod.
- Průběžně dokumentace a digitální fotodokumentace výstav, exteriérů a veškeré činnosti skanzenu, fotodokumentace lidové architektury, památek celého Nymburska a speciálně Poděbrad.
- Fotodokumentace sbírkových předmětů v souvislosti s revizemi.
- Správa fotoarchivu Polabského muzea – negativů a diapozitivů, jejich nové roztřídění a uspořádání zejména v souvislosti s připravovanou publikací (cca 30.000 ks).
- Revize celé fotodokumentace lidové architektury Nymburska v souvislosti s přípravou výstavy „Nejkrásnější lidové stavby Nymburska“ ve skanzenu

Archiv – sbírka písemností Polabského muzea, součást historické podsbírký – PhDr. Helena Lipavská:

Spravovaná součást historické podsbírký, archiv Polabského muzea Poděbrady, zaujímá cca 65 bm, z nichž prošlo inventarizací 10,5 bm. Kromě standardní muzejní správy jsou některé materiály zapsány v počítačové evidenci archiválií PEVA. Tato databáze je každoročně aktualizována. Hlavní činnost archivu byla vedle správy a revizí archivu zaměřena na vyřizování badatelských dotazů.

Přírodověda – RNDr. Martin Šandera, PhD.:

Odborný záměr činnosti přírodovědce souvisí s jeho odbornou specializací. Hlavními tématy v uplynulém roce bylo vedle přírody Polabí a její ochrany ještě: Kompetice spermií obojživelníků, Sledování nepůvodních želv v ČR, Faunistika, Chytridiomykóza u obojživelníků, Působení pesticidů a nepůvodních ryb na obojživelníky.

Terénní výzkumy a výstup z nich.

- Obecně sledování přírody Polabí. Výstup: obrazový materiál a programy pro školy
- Průběžné mapování výskytu obratlovců, zejména obojživelníků a plazů. Výstup: Zpráva o zjišťování výskytu obratlovců v okolí menších rybníků severně od obce Loučeň na Nymbursku; připravovaný článek do VZ Polabí.
- Sledování příčiny absence částí končetin u skokanů skřehotavých na lokalitě Hladoměř u Staré Lysé. Výstup: přednáška Hladoměř – deformovaní skokani výsledek pesticidů nebo nadměrné přítomnosti ryb?; připravovaný článek do VZ Polabí.
- Sledování výskytu obojživelníků a plazů na lokalitě Hrabanovská černava. Výstup: přednášky Zajímaví živočichové Hrabanovské černavy pro školy a veřejnost, 24. 10. v Lysé nad Labem.
- Zjišťování teplot na místech potencionálního snášení vajíček želvy nádherné. Výstup: diplomová práce Jindřicha Brejchy, připravovaný vědecký článek.

Konzervování a restaurování

V oblasti péče o sbírkový fond prošlo konzervátorským zásahem na 330 jednotek sbírkových předmětů, které byly zpravidla použity při prezentacích na výstavách, nebo konzervovány z preventivních důvodů. Dalších 666 jednotek sbírkových předmět bylo restaurováno. Z nich bylo 46 restaurováno ve spolupráci v jiné instituci – 6 jednotek VOŠ Turnov a 40 fotografií Ant. Leinera – pasparta a sklo, v Knihařské dílně J. Rejmana, Rožďalovice.

Vedle vlastní práce se sbírkovým fondem je v této oblasti neméně důležitá činnost při preventivní péči o sbírky, a to jak uložené v depozitářích, tak i prezentované při výstavách a ve stálých expozicích. Důležitou činností tzv. preventivní konzervace je důsledné monitorování klimatických podmínek v prostorech, kde se sbírkové předměty nacházejí. Tato činnost probíhá ve spolupráci s jednotlivými správci a kurátory sbírkových fondů, kteří mají největší přehled o spravovaných sbírkách a expozicích.

Po přesunu sbírek do centrálního depozitáře došlo v rámci preventivní péče k celkovému zaplynování prostor. K plynování došlo na jaře 2013 i v jednotlivých objektech Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem.

Omezené limity financí se odrážejí i v možnosti pořizování materiálu či služeb spojených s konzervováním a restaurováním většího množství sbírkových předmětů. Proto se konzervují a restaurují pouze ty sbírkové předměty, u kterých je ohrožen fyzický stav, nebo se s nimi počítá do výstav či expozic.

Knihovna Polabského muzea

Knihovna Polabského muzea, která je evidována dle knihovního zákona, spravuje více než 35.000 knihovních jednotek (knihy a časopisy). V uplynulém roce se knihovní fond rozrostl o celkem 84 knihovních jednotek, za což bylo vydáno celkem 22.319,- Kč. Během roku bylo realizováno celkem 331 výpůjček, a to jak zaměstnanci PM, kteří knihovnu potřebují ke své odborné práci, tak také studenty a dalšími badateli, kteří knihovnu využívají jako dostupného zdroje informací.

Budovy ve správě Polabského muzea a jejich údržba a opravy

Polabské muzeum v roce 2013 spravovalo následující objekty:

- 28 budov v majetku Středočeského kraje, z nichž jsou 3 kulturní památky, všechny veřejnosti přístupné (staročeská chalupa v areálu PNM Přerov nad Labem, bývalý špitál Kunhuta u hl. budovy Polabského muzea v Poděbradech a roubený měšťanský dům v Rožďalovicích – Galerie Melantrich). Z celkového počtu 28 objektů se 20 objektů nachází v areálu PNM Přerov nad Labem. Zbývající objekty jsou v Poděbradech, Nymburce, Sadské a Rožďalovicích. K 1.11. 2013 byl předán objekt v Koutech zpět do správy Středočeskému kraji k dalšímu využití (viz výše).
- 1 budovu pronajatou (synagoga Nymburk).
- 1 objekt pronajatý z ½ (Muzeum B. Hrozného v Lysé nad Labem) – kulturní památka.
- 2 muzejní pracoviště v pronajatých prostorech (2. patro domu – Muzeum Sadská, 3 prostory – Památník krále Jiřího z Poděbrad – na zámku Poděbrady – kulturní památka).

V závěru roku byla provedena, díky finanční dotaci Středočeského kraje (Rozvojové projekty) údržba některých objektů ve správě Polabského muzea. Jednalo se o opravu fasády na objektu Kunhuta v Poděbradech (památkově chráněno) a v areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem bylo provedeno např.: oprava či kompletní obnova vymazávek na objektech špýcharů z Mcel (pokladna skanzenu) a Vlkavy, nátěry fasád a jejich opravy vč. oprav a nátěrů komínů chalup z Pojed, Kovanic a Střihova. Kompletní rekonstrukcí prošel komín v prostoru expozice truhlářské dílny a to z důvodu možnosti vytápění tohoto prostoru při konání řemeslných dílen v zimním období. Došlo i na opravy některých tesařských prvků, jako bylo přemístění a částečné dokončení rumpálové studny v prostoru vstupu do skanzenu, oprava dřevěných vrat u hospodářské budovy myslivny apod.

V posledním čtvrtletí roku 2013 bylo provedeno vymalování druhé části objektu v centrálním depozitáři Sadská. Bylo zde též provedeno zamřížování objektu v rámci zabezpečení objektu a byla též provedena instalace moderních technologií EZS a EPS z grantu Ministerstva kultury (viz výše). Podařilo se též nainstalovat několik kamer, které prostory monitorují. Z grantu MK, jak již bylo výše uvedeno, se financovalo i pořízení regálů, které budou sloužit k bezpečnému uložení sbírkových předmětů v centrálním depozitáři.



PNM Přerov nad Labem - špýchar z Vlkavy po opravě hliněných vymazávek

V ostatních objektech ve správě Polabského muzea byla prováděna jen nejnutnější údržba v rámci běžného provozu. Nezanedbatelnou část financí bylo potřeba vyhradit na revize vyhrazených zařízení (plynové kotle, spalínové cesty, tlakové nádoby, plynovody, elektrorozvody apod.).

Polabského muzea se též týkalo zajištění zhotovení průkazů energetické náročnosti budov, a to objektů v Poděbradech, Nymburce a Sadské.

Zpráva o činnosti Polabského muzea v roce 2013 zpracována na základě zpráv o činnosti za rok 2013 odborných pracovníků a vedoucích pracovišť a oddělení Polabského muzea (jednotlivé zprávy uloženy v PM) v 2014.

PhDr. Jan Vinduška
ředitel Polabského muzea, p. o.